

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในทุกมิติ ประเทศไทยกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี อย่างยั่งยืน และหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว สร้างประชาชาติให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน และยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์ที่ 3 จาก 6 ยุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนไทยที่มีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และกำหนดให้มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่มีเป้าหมายให้คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และแผนแม่บทประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายให้คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และคนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 1-2) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นผู้มีทักษะทางปัญญาทักษะในศตวรรษที่ 21 ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม และพลเมือง

ที่เข้มแข็ง คือเป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 5-7)

ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมกับการมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่สำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนของสังคมที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ครู อาจารย์ จึงจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการนำไปดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน แนวคิดและหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่ท้าทายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติมากกว่าทำหน้าที่ในการสอน (Instructor) ครูผู้สอนต้องมีลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) ที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วม และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active Learning) (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2560: 181) กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญด้านการพัฒนาการศึกษาในทุกมิติ และการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่อง การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดยการกำหนดนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2566 เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม และผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดการศึกษา เพื่อความปลอดภัย ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล และด้านการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564: 1-5) โดยจะต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม ภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) ครูผู้สอนต้องแสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมด้วยตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 22) ดังที่ สุกนธ์ สินธพานนท์ (2558: 37) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันตนเองที่จะดำรงชีวิตให้อยู่ในโลกที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและกระแสแห่งข้อมูล

ข่าวสารสนเทศที่แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว บุคลากรในวงการศึกษาดูให้ความสนใจ และร่วมมือกันวางแผนพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้มีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายมาเป็นพื้นฐานของกรอบความคิดในการพัฒนา ซึ่งครูเป็นบุคลากรสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ดังเช่น พนมมกร มีราคา (2560: 25) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของครูได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุค เพื่อให้ทันสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อม และพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการสอนให้มีความทันสมัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุนทร สินธพานนท์ (2558: 63) ที่เห็นว่าความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านธรรมชาติและวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ระบบข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง การศึกษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ สังคมของมนุษย์เริ่มมีความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงนั้น สมาชิกในสังคมต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลก สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ทุกคนอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุขนั้น คือ จะต้องมีการพัฒนาทางการศึกษา จะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น รู้เท่าทันในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรอบด้าน ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ที่ทักษะสำคัญในการเผชิญชีวิตในโลกที่มีกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจอย่างถูกต้องบนพื้นฐานของการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และร่วมกันสร้างสรรค์ และพัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่สังคมทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นี้ว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอด โดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ประกอบด้วยผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ความรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ดังที่ ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2558: 16) กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหรือเน้นคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะใช้กิจกรรมอะไรให้ผู้เรียนคิด ในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการวางแผนและเตรียมการใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยจัดให้ผู้เรียนคิดบ่อย ๆ สิบธวา คามศิษฐ์ (2559: 60-68) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่า สิ่งที่ครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดกระบวนการ

เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ครูควรแสวงหารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจศึกษาจากคู่มือผลงานวิจัยหรือจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนคนอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์ รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับการสอนคิดที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว ซึ่งปัจจุบันนี้เข้าถึงได้ง่าย โดยการใช้สื่อออนไลน์ นอกจากนี้ พิณสุดา สิริธรงค์ (2559: 17) ได้นำเสนอผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า จากรายงานการวิจัยของบริษัทที่ปรึกษา Me Kinsey เรื่อง What Works in Education ให้กับองค์การเพื่อการค้า และการพัฒนา (OECD) โดยสรุปว่า ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเก่ง มีความสามารถสูงเกิดจากการปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครูทั้งสิ้น ได้แก่ 1) คุณภาพครูสูง 2) ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ครูมีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีที่สุดแก่เด็กอย่างเท่าเทียมกัน ทুমเทชีวิตเพื่อเด็ก

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกให้ครูสามารถบูรณาการความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้อมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ การถอดบทเรียน การสะท้อนคิด รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เกิดแรงบันดาลใจ เกิดทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 4) นอกจากนี้ ปรียานุช พรหมภาสิต (2559: 21-23) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องค้นหาเนื้อหาเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ โดยการพูดคุย การเขียน การอ่าน การสะท้อน หรือการตั้งคำถาม หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหว อาจใช้เวลา 2-3 นาที หรือยาวทั้งหลักสูตรก็ได้ อาจให้ผู้เรียนทำงานคนเดียว เป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ ก็ได้ และเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณค่า น่าตื่นเต้น สนุกสนาน ทำทลายความรู้ความสามารถ ผู้เรียนได้เรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง ได้ลงมือ คิดและปฏิบัติอย่างมีความหมาย สามารถนำความรู้ไปใช้ ในชีวิตจริงได้อย่างแน่นอน อีกทั้งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นและสามารถเก็บกักข้อมูลไว้ในความทรงจำ ได้นานขึ้น และยังมีประสิทธิภาพในการพัฒนากระบวนการรับรู้ในลำดับที่สูงขึ้น เช่น การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ทั้งนี้ เพราะการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน

เป็นศูนย์กลาง มีการสร้างกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีกิจกรรมสอดแทรกให้ผู้เรียนทำไปพร้อม ๆ กับการฟังบรรยาย มีกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมออนไลน์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น จึงจัดได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่สำคัญมากที่สุด ในโรงเรียนที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ ฐานันท์ กัญญา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ (2558: 12-13) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาดำเนินเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุด จะต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ดี ทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน จึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้ดี และปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2558: 52) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการยังถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน เป็นบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหารที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพเต็มศักยภาพ และเป็นส่วนที่นำไปประเมินความสำเร็จก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารของผู้บริหาร (ชริสร เทียบปาน, 2562: 20)

การเตรียมผู้เรียนให้พร้อมทั้งชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ครูต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ซึ่ง วิจารย์ พานิช (2558: 8) กล่าวถึง การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างคนให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาคนรอบด้านเพื่อสร้าง 3L คือ Student Learning, Teacher Learning และ Systems Learning ต้องบริหารให้ได้ ระบบการศึกษาที่รับผิดชอบต่อผลงานในทุกระดับ ทุกด้าน และระบบที่เปิดและมีปฏิสัมพันธ์รอบด้านคือ เชื่อมโยงกับสังคมเป็น Change & Learning Management

ซึ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ เพราะกระบวนการเท่านั้นที่นำไปสู่การให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การสร้างค่านิยมต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจเลือกอย่างชาญฉลาด และสามารถแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในทุกสถานการณ์ได้ จนนำไปสู่ผลงาน หรือองค์ความรู้ที่เด็กสร้างและสรุปได้เอง สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2559: 27) ที่ได้กล่าวว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นกลุ่มความรู้ ทักษะและนิสัยการทำงาน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ทักษะ 3Rs ได้แก่ ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะเลขคณิต และ 7Cs ประกอบด้วย ทักษะ 7 ด้าน คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการทำงาน การเรียนรู้ และการพึ่งตนเอง และสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ถนอมชยะวัช: ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์: วุฒิชัย เนียมเทศ: ณัฐวิทย์ พจนตันติ (2559: 45) กล่าวว่า ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ทุกภูมิภาคของโลกสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน สังคมที่เปลี่ยนแปลง ที่เน้นทั้งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญสำหรับคนในยุคนี้ ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ

โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ประเภทการศึกษาสงเคราะห์ จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระประสงค์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก คือรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ถึงดีมาก (ผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00) เน้นทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นพิเศษและทางสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้รับโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต ไว้เป็นโรงเรียนในโครงการ พสวท. (สมทบ) อีกโรงเรียนหนึ่ง และได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ มาโดยตลอด เป็นโรงเรียนลักษณะอยู่ประจำแบบสหศึกษา มาจากทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ พื้นฐานของนักเรียนมาจากครอบครัวที่แตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีวัฒนธรรม การอบรมเลี้ยงดู และความพร้อมที่แตกต่างกัน ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสู่หลักสูตร โรงเรียนมาตรฐานสากล มีกระบวนการพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย ครูจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน และเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาคู่มือทุกคนให้มีความสามารถในการนำเทคนิควิธีสอนให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล ครูเน้นการใช้คำถามเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อแก้ไขจุดบกพร่อง

และพัฒนาความรู้ทักษะทางวิชาการให้สูงขึ้น (โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี, 2563: 1) แต่จากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนิเทศชั้นเรียนของกลุ่มบริหารงานวิชาการ รวมทั้งผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต พบว่าจุดที่ควรพัฒนาคือครูบางส่วนไม่สนใจที่จะส่งเสริม พัฒนาและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ และใช้กระบวนการคิดในการจัดการเรียนรู้ ขาดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เนื้อหาในวิชาที่สอนกับวิชาอื่นและสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ขาดการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการที่หลากหลาย ไม่มีการออกแบบสื่อ/อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ขาดความกระตือรือร้นและการพัฒนาตนเองในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เห็นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียนให้กับผู้เรียน ผู้เรียนยังขาดทักษะในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ไม่ได้รับการส่งเสริมให้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถคำนวณตามหลักทางคณิตศาสตร์ และสถิติได้ ขาดทักษะในการเขียนตามหลักไวยากรณ์ และสำนวน ที่สละสลวย ไม่สามารถอ่านได้ตามอักขระและถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ไม่สามารถคิดวิเคราะห์จัดลำดับขั้นตอนและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพได้ และไม่สามารถปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานด้านการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ปัจจุบันได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวนักเรียนเองและต่อสังคม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูให้มีประสิทธิภาพและเกิดขึ้นในโรงเรียนจะช่วยสร้างความสามัคคีแก่หมู่คณะ กระตุ้นให้เกิดการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น โดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active

Learning) ของครู เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ และเพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

2. คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะเป็นอย่างไร
3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ไปใช้ ต้องทำอย่างไร
4. ผลการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ไปใช้ เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ไปใช้
4. เพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

4. ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี
2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน
3. ได้ทราบถึงผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมถึงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และคุณภาพผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการนำไปพัฒนานักเรียนต่อไป
4. ได้ทราบถึงความพึงพอใจที่มีต่อผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียน และระบบบริหารจัดการสถานศึกษา

5. สมมติฐานการวิจัย

ครูมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียน โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ในปีการศึกษา 2565 สูงกว่า ปีการศึกษา 2564

6. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการระยะนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ
  - 1.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ
  - 1.3 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA)

- 1.4 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู
- 1.5 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- 1.6 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอน
- 1.7 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียน
- 1.8 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
- 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 1.9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 1.9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร จำนวน 3 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) และครู จำนวน 15 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 และผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2564

5. ขอบเขตด้านสถานที่

ดำเนินการศึกษาวิจัยที่ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี 236 หมู่ 7 ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการระยะนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู เพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล คือ

2.1 ผู้บริหาร ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน และ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งหมด 11 โรงเรียน ๆ ละ 10 คน รวมทั้งหมด 110 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน คือ ผู้บริหาร โรงเรียน รองผู้บริหารกลุ่มบริหารงานวิชาการ และครู 8 กลุ่มสาระ ๆ ละ 1 คน จำนวน 8 คน รวมทั้งหมด 10 คน

2.2 ผู้บริหาร จำนวน 3 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) ครู จำนวน 54 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนครู) โดยการเลือกแบบเจาะจงของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 70 คน ปีการศึกษา 2564

2.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 712 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน จากนั้นใช้วิธีการเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และการสุ่มอย่างง่าย แยกเป็นระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 81 คน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 202 คน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 123 คน ของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 406 คน ปีการศึกษา 2564

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 ถึง เดือนเมษายน 2565

4. ขอบเขตด้านสถานที่

ดำเนินการศึกษาวิจัยที่โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี 236 หมู่ 7 ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรีไปใช้

การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต และการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ไปใช้ โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความถูกต้องและความสอดคล้องของคู่มือ

การดำเนินการระยะนี้ มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความถูกต้องและสอดคล้องของกลุ่มมือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้บริหารการศึกษาหรืออดีตผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา หรืออดีตผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีผลงานวิจัยหรือผู้มีประสบการณ์ ศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หรือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มมือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี คือ

2.2.1 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจากประชากรผู้บริหาร จำนวน 3 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) ครู จำนวน 54 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนครู) โดยการเลือกแบบเจาะจง ของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 70 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

2.2.2 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 712 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 406 คน จากนั้นใช้วิธีการเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และการสุ่มอย่างง่าย แยกเป็นระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 81 คน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 202 คน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 123 คน ของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 406 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึง เดือนเมษายน 2565

4. ขอบเขตด้านสถานที่

ดำเนินการศึกษาวิจัยที่ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี 236 หมู่ 7 ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

ติดตามผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการระยะนี้ มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

1.2 ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี (ด้านครูผู้สอน ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านกระบวนการ) และความพึงพอใจ

2. ผู้ประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ด้านครูผู้สอน และด้านกระบวนการ โดยคณะกรรมการนิเทศชั้นเรียน จำนวน 7 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และครู จำนวน 3 คน และด้านคุณภาพผู้เรียน โดยครูประจำชั้น จำนวน 70 คน ได้แก่ ครูประจำชั้น ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 10 คน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 42 คน และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18 คน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี คือ

3.1 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจากประชากรผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ในปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 3 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) ครู จำนวน 70 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนครู) โดยการเลือกแบบเจาะจง ของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 86 คน

3.2 ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ในปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 704 คน และนักเรียน จำนวน 704 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 414 คน จากนั้นใช้วิธีการเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และการสุ่มอย่างง่าย แยกเป็นระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 94 คน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 193 คน และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 127 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 414 คน โดยเทียบสัดส่วน ผู้ปกครอง 1 คน ต่อนักเรียน 1 คน ตามจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและทำการสุ่มอย่างง่ายของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 828 คน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ปีการศึกษา 2565 ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2565 ถึง เดือนมีนาคม 2566

5. ขอบเขตด้านสถานที่

ดำเนินการศึกษาวิจัยที่โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี 236 หมู่ 7 ตำบลไพรโยค อำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิด วิธีการดำเนินงาน องค์ประกอบ และเกณฑ์ต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง การมีส่วนร่วม

ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อหาแนวทางและดำเนินกิจกรรมโดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู
- 2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA
- 2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน
- 2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

3. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน สมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต ดำเนินการตามกระบวนการบริหาร วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Cycle) 4 ขั้นตอน คือ Plan (P) การวางแผนปฏิบัติงาน Do (D) การปฏิบัติตามแผน Check (C) การตรวจสอบและการประเมิน และ Act (A) การปรับปรุงและพัฒนา

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียน การสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูงที่ผ่านทักษะการฟัง อ่าน คิด และเขียน และแสดงความคิดเห็นระหว่างลงมือปฏิบัติ โดยครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำต่าง ๆ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนที่สนุก และท้าทาย นักเรียนสามารถสร้างความองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความรู้เดิมที่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- 4.1 ด้านที่ 1 การจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 4.2 ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 4.3 ด้านที่ 3 การจัดการเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติ
- 4.4 ด้านที่ 4 การมีทักษะการคิดแก้ปัญหา และการนำไปประยุกต์ใช้

5. การบริหารงานโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) หมายถึง กระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน และเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มาร่วมตัวกัน เพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและวัฒนธรรมของโรงเรียน ผู้บริหาร และครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย โดยผู้บริหารและครูต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนต้องมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

และพัฒนาคุณภาพด้วยระบบของวงจร PDCA มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- 5.1 ด้านที่ 1 การวางแผนปฏิบัติงาน
- 5.2 ด้านที่ 2 การปฏิบัติตามแผน
- 5.3 ด้านที่ 3 การตรวจสอบและการประเมิน
- 5.4 ด้านที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา

6. การนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศใช้หลักการทางวิชาการและจิตวิทยาสังคม ให้การแนะนำ ให้คำปรึกษา เสนอแนะช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้รับการนิเทศ บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย และผู้รับการนิเทศยอมรับนำไปปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- 6.1 ด้านที่ 1 การวางแผนการนิเทศ
- 6.2 ด้านที่ 2 การดำเนินการนิเทศ
- 6.3 ด้านที่ 3 การประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงาน
- 6.4 ด้านที่ 4 การสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ

7. ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียน เป็นทักษะ เพื่อใช้ในการทำงาน การเรียนรู้ การดำรงชีวิต รู้จักคิด รู้จักแก้ไขปัญหา มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร คิดคำนวณ สร้างสรรค์ผลงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้อยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีรูปแบบ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงวิวัฒนาการของโลกที่เปลี่ยนไปให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งประกอบด้วย 10 ทักษะ ได้แก่

- 7.1 ด้านที่ 1 ทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถทางด้าน การอ่าน ได้ถูกต้องตามอักขระ อ่านจับใจความ แปลความหมาย เข้าใจเนื้อหา สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น
- 7.2 ด้านที่ 2 ทักษะการเขียน หมายถึง ความสามารถเขียนได้ถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์ และมีสำนวนสละสลวยสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น
- 7.3 ด้านที่ 3 ทักษะทางคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถคำนวณได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง รวมถึง หาค่าตัวแปรต่าง ๆ และสามารถประยุกต์ใช้หลักทางคณิตศาสตร์และสถิติได้
- 7.4 ด้านที่ 4 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิด เชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีวิจารณญาณ คิดระบบตามลำดับขั้นตอนถูกต้อง และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของปัญหา
- 7.5 ด้านที่ 5 ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง มีความสามารถในการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เปิดกว้างในความคิดเห็น สร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการวิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา

กระบวนการการทำงานด้วยแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการใช้นวัตกรรมสร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์ ให้ได้ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างสร้างสรรค์

7.6 ด้านที่ 6 ทักษะความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ หมายถึง มีความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล ยอมรับนับถือ ให้ความเคารพผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

7.7 ด้านที่ 7 ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำงานร่วมกัน เป็นการให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น เคารพและเห็นคุณค่าของผู้ร่วมทีม มีความยืดหยุ่นประนีประนอมเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งรวมไปถึงการแสดง มีคุณธรรมจริยธรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

7.8 ด้านที่ 8 ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง ค้นหา การวิเคราะห์ การใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้นำเชื่อถือและสามารถถ่ายทอดอย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพ สื่อสารเข้าใจง่าย เพื่อบรรลุเป้าหมายการทำงาน โดยคำนึงถึงจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

7.9 ด้านที่ 9 ทักษะคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถทางด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การใช้สารสนเทศในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้หลากหลายอย่างการจัดกระจายข้อมูลจากหลากหลายแหล่งอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรมหรือถูกกฎหมาย

7.10 ด้านที่ 10 ทักษะการทำงาน การเรียนรู้และการพึ่งพาตนเอง หมายถึง มีความสามารถในการปรับตัว มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน มีทักษะด้านการเรียนรู้และใฝ่รู้ สามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมในสภาวะการณปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

8. การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง วิธีการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

8.1 ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) หมายถึง พิจารณาจากผลดีที่จะเกิดขึ้นต่อ โรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน

8.2 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) หมายถึง พิจารณาถึงความสามารถในการนำไปสู่การปฏิบัติการมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการมีระเบียบกฎหมายที่เอื้อให้สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอดังกล่าวได้

8.3 ด้านความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง พิจารณาจากความครอบคลุมองค์ประกอบ การใช้ ถ้อยคำสำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์

8.4 ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) หมายถึง พิจารณาถึงความถูกต้องและสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ บริบทของโรงเรียน และความสอดคล้องภายในองค์ประกอบแต่ละด้าน

9. การตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง วิธีการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง พิจารณาจากความครอบคลุมองค์ประกอบการใช้ถ้อยคำสำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์

10. โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ให้กับเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเภท การศึกษาสงเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระประสงค์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก คือรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ถึงดีมาก (ผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00) เน้นทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นพิเศษและทางสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้รับ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต ไว้เป็นโรงเรียนในโครงการ พสวท. (สมทบ) อีกโรงเรียนหนึ่ง และได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการมาโดยตลอด เป็นโรงเรียนลักษณะ อยู่ประจำแบบสหศึกษา มาจากทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

11. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ ตามหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาการในด้านการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ สมรรถนะที่สำคัญ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565

12. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร โรงเรียน รองผู้บริหารกลุ่มบริหารงานวิชาการ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

13. ครู หมายถึง ข้าราชการครู และพนักงานราชการ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนหรือการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565

14. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งตามระเบียบของทางราชการ

15. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565

16. ความพึงพอใจ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี ไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ได้แนวทางหรือวิธีการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถของครูด้านอื่น ๆ ต่อไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

4. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาในสังกัดได้